

АСАННЕСЕМПЕ КУКАМАЙСЕН НУШИ

Ашшэ-амаш прависене туртса илнисен ачисем пурте приютсене е ача сурчэсене лекмэсшэ. Пайтахашне аслашшэсемпе асламашсем пәхәсшэ. Анчах та ватәсен пенсийәсем пәчәк пулнәран, вәсене мәнукәсене ситәнтәрме йывәра килет. Патшаләх паракан пособи сәс ачанне те, ватәсенне те пурнәсне сисәнмеллех сәмәлләтма пултарат. Анчах сак әсе йөркенә кертме сав тери кәткәс.

Вишсәмеш сул хайән ситәнсе ситмен мәнукәсемшән пособи уйәрттарассишән хәшкәлатә Лилия Егорова (хушаматне кәмәл-сипет тәлешшән улаштарнә) пенсионерка. Асламаш илкен 1600 тенкә пенси сәмьене апатпа тивәстерме те ситмест. Апатсәр пусне мәнукәсене тумтир те кирлэ вәт-ха. Шула сүреме тетрадьсем те, кәнекәсем те, сумкине те туянмалла. Төрлэ аләкран кәрсә тухнә сак асанне, төрлэ документсем пухса панә, савәх әс-пуә анәсләхпа вәсленеймест. Асанне мәнукәсене пәхнәшән пособи тивәстерес тесен Лилия Егорован хәрне тата икә кәрушнә ашшэ-амаш правинчен хәтармалла. Сак самаях кәткәс процесра төрлэ инстанцисем сав тери йышлә — ситәнсе ситменнисен әсәсен инспекциәй, прокуратура, суд, районти вәрентү пайән ачасен прависене хүтәлекен инспекци. Егорован хәрпә әс татәлнә пулсан (Хусанти Атәлси районән сучә әна 2001 сулән май уйәхәнчех ашшэ-амаш пра-

висенчен хәтарнә), кәру-ашшэ-семпе инстанцисем халиччен те вәснә-хәрне тухаймәсшэ. Кунта әс-хәл хәвәл пекех уә. Икә ашшэ те ачисемпе вунә сула яхән пәрле пурәнмәсшэ. Анчах та бюрократи машинин пурне те төрәслемелле, хуравсем тәлме-тәл килмелле. Кунта, паллах, чәлнәх та пур (сынна хай ачинчен уйәрсә прависене туртса илесси шүт мар), анчах мәншән сакән пек әсәсем вәраха тәсәләсшэ? Ситменнине темишә сула? Епле пәхмалла аслашшэсемпе асламашсен хайсен мәнукәсене?

Хуравә авәрта мар. Ачасемпе әслекен мәнпур инспекцисенчә әслекенсем хәвәрт ылмашанәсшэ. Пәр инспектор мәнпур әсәсен витәмләнне әса илсе ситереймест, ун вырәнне тепри килет. Час-часх инспекторсен опекунсем пулмалли сынсене, ачасене усрава илсе текенсене мәнле-мәнле хутсем тутарса хәтәрлемелинне әнлантарса пама ни вәхәчәсем, ни вайәсем, ни кәмәләсем ситмәсшэ. Инспекторсен сәллах әсәсем епле куәса пынине төрәслесе тәма та вай-хал ситмест. Ашшэ-амаш прависене туртса илнә ачасен шучә кунран-кун үссе пырат. Патшаләхән бюрократи машини пәрре сәс. Вәл час-часх пәр вырәннә, лачакана путнә машина пек, хускалаймасәр тәрат. Савәнпах асаттесемпе асаннесем хайсен мәнукәсемпе асап түсәсшэ.

Валерий ЧУМАКОВ.

ЫЛТАН ТУЙ

Сәнә 2003 сул умән Римма Ипполитовнәпа Валентин Георгиевич Борисовсем ылтан туй туса ирттерчәс. Вәсем пәрле 50 сул пурәнәсшэ. Питә чаплә юбилей.

Римма Пәва хулинчә суралса үснә, Валентин вара — Теччә районәнчи Чәваш Таяпа яләнчен. Иккәшә те педагогсем.

Римма институтран вәренсе тухнә хысшән Теччәри шула математика вәрентме килет. Шәпах сакәннә унпа анчах кәна Хусанти авиаци институтне пәтернә Валентин паллашәт те. Вәхәта нумая тәсмәсәр вәсем кәркуннәх пәрлешәсшэ те Урала, Златоуст хулине тухса каясшэ. Диссертаци хүтәленә хысшән Валентин Георгиевич Хусана таврәнәт, КАИре студентсене вәрентме тытәнәт те пенси тухиччене кунта вай хурат.

Юбиларсен икә ача — йвәлпа хәр. Вәсем иккәшә те ашшэ-амашшә сүлпәх кайнә — педагогсем пулса әсләсшэ. Унсәр пуәне Римма Ипполитовнәпа Валентин Георгиевичән 5 мәнукә үсет.

Сирәп сывләх сире, юбиларсем.

Николай СТЕПАНЦЕВ.

ШӘПА

ЭПӘ ӘНА МАНАЙМАРАМ

Пәрремәш юратәва — чәрене хумхатакан, пуә савәракан, сунат хушакан таса туйәма сахалләшә манса каят. Семье савәрсә мәшәрәпә киләштерсе, теләйлә пурәнсан та, суксух та пәрремәш юрату аса килсе чәрери хәш-пәр хәлхәсене вәрататех. Тахсан такам санран пәр ним кәтмәсәр сәлла юратни пурнәсра час-часх эмел пекех пулса тухат. Малалла пурәнса, сывлас килет. Енчен те сав пәрремәш юрату пурнәсә кәрсә йөр хәварсан, тәвәленсен, вәл сынпа пәрле әмәрләхәх юлат. Унран темле тарма тәрәшсан та, хут те мәнле сулла кайсан та ун патнәх саврәнса тухән. Шәпа, пәр сәмаха. Шәп сәлла пулса тухнә та Нина Никитина сәмрәк хәрпә. Пәрре курсх юратса пәрахат вәл сәмрәк арсынна, чәри пәрремәш туйәмпа тулса ытти әс-пуә сынчен манса каят. Енчен те Нина Ивановнән паянхи пурнәснә пәлмәсен теләйсәр те ме те пулатчә-и сав юратәва? Анчах пурнәсән хайән саккунәсем. Ситменнине Нинән шәпи вырәсен паллә юрринчи — «хусах кәчәсә те пит нумай, анчах эп юратап авланнине» — сәмахсенчи пекех пулса тухат. Хәветәрән ун чухне сәмье пулнә — йвәлпа хәр ситәннә унән. Анчах Нина та, Хәветәр те әнсәртран килсе ситнә юратәва хирәс нимән те тәвай-мәсшэ. 1944-1945 сулсене вәсем пәрле ирттерәсшэ. Вәрсә вәсене пәрлештерсе самантләх теләй күрет,

вәлах уйәрсә яратә юратакан чәресене.

Нина Хәветәртен кәкәр ачипе тәрсә юлат. Пәчәк йвәлә Юрий пурри сәс әна малалла пурәнма вай-хал парса тәрат. Нинәпа Хәветәр сыхәнәва пәтәм-пәх татмәсшэ, пәр-пәрин патне сыру сүретсәх тәрашәсшэ, сирәп туйәмәсәсәр пуәне хәл вәсене пәчәк йвәлә те сыхәнтарса тәрат. Анчах Хәветәр Нинәпа пулас тесен те хайән чән арәмәпе икә ачинчен уйрәлса каяймасть.

Нина Ивановна найкәш-масәр хай шәпипе сырлахат. Пурәнмаллах, темле йвәр пулсан та. Вәл хай сәспециальносәпе шулта әслеме тытәнәт, вырәс чәлхипе литературине вәрентет. Нина пәччен пурнәсә та хәнәсә ситет, анчах тәванәсем, әстешәсем әна юлташ-мәшәр тулса парасшән әшталанса тар-әхтарсәх ситерәсшэ. Нина никама та хай сывәхне яхәнне те ярасшән пулмәсть, кашни арсынна Хәветәрпә танлаштарат, темшән сәмрәк хәрарәмшән пәри те ун савнийәпә танлашаймасть. Пәртәкран Нинәпа сәмрәк кәчәпа, Сашәпа, паллаштарәсшэ.

— Нина, турткаласа антәр, сынни лайәх, пәрре те авланман, киләш әнтә, — үкәтләсшэ әна тәванәсем. Киләшет Нина сәмрәк ин-женерпа пурнәснә сыхән-тарма. Арәмән йвәлнә Юрие Александр Викторо-вич түрех йышәнәт, юратса пәхма тытәнәт. Часах вәсен хәр суралат. Маргарита ят парәсшэ әна. Уп-

әшкипе шәкәл-шәкәл, ләпкән пурәнәт Нина, анчах Хәветәр сывәвәсем әна канәсәрлантарма пәрахмәсшэ. Паллах, Александр Викторович арәмән вәрттән юратәвә пирки пәлмен те, туйман та. Нина Ивановна чун савинне сыру сырсә тәма РОНО адресне панә.

Пәррехинчә әна питә кәске сыру килет. Унән тытәмә сәллапах пулнә: «Нина, кил, кәтетәп. Эпә Евпаторие канма килтәм. Ф.Савгачев». «Аста? Мәнле? — аптраса үкет Нина (вәл сәмийпе Киевран ин-сә мар пурәннә). Манән — упәшка, унән — арәмә...» Ситменнине шәп сав вәхәтра унән упәшки больницәра выртнә, әна операци тунә. Александр Викторовича больницәран кәларсан унән сывләхне сирәплетес тесе Нина Хәветәр канакан курорта сәмийпәх каят. Ситсенех Евпаторири тәп почта адресне парат. Сыру түрех

ситет. Әна вулас тесе Нина Рита хәрпә тинәс хәррине уәлма тухат. Сырәва вуласа тухат те Нина хурланса йөрсе ярат. Рита, ун чухне әна-кәна әнланма пусланәскер, амәшә сине тәләнсе пәхат. Нина пәр сәмахсәрах хәрне сыру тыттарат.

— Анне, мәнле лайәх сыру. Әсә вара йөрәтән. Аван сын сырнә әна, — тет Рита амәшнә ләплантарма тәрәшса. Хәрә әнланни нумай пулшәт Нинәпа йвәрләхсенчен тухма.

Сырусем тәтәшах РОНО адресәпе килни Нина Никитинән әстешәсене те шухәшлаттарма пуәлат.

— Нина, кам унта сан кил адресне ялан манат? — ыйтма тытәнәсшэ унран РОНО, шул пусләхәсем.

— Әна хам кәна пәлетәп, — кәскен хуравлать учительница.

Чәтаймәсшэ, пәринчә сырәва завуч амәшә уәса вулатех. Вулат те түрех

Нина патне чупат.

— Нина, мәнә кирлэ сана авланнә сынпа сыхланма, ху та мәшәрланнә, упәшку аван, инженер! Пәрах әс әна, — тесе үкәтлеме, вәрсәма тытәнәт. Сук, манаймасть Нина пәрремәш юратәвнә. Ак сәлла, түрех кәларса йвәтаймән сав туйәм-сене.

Хәветәр те Нинәпа манса каяймасть, анчах пурнәснә те улаштараймасть. Пәрремәш мәшәрне Агафья Ивановнәна та хурланта-рас килмест. Тем тесен те мишә сул унпа пәрле, хәнәхнә. Лев йвәләпе Роза хәрне те арпаштарас темест. 1980 сулччен пәрле пурәнәсшэ вәсем, малашне те киләштерәччәс пул те, анчах Агафья Ивановна әмәрләхәх куәне хупат. Тепре авланат Хәветәр. Зоя Владимировнәпа пиләк сул пурәнәсшэ вәсем.

Нина Ивановнән та пурнәсә хай майәпә малалла шунә. 1979 султа вәл та тәләх арәм пулса юлат. Александр Викторо-вич йвәр чирлесе выртнә хысшән вилсе каят. Тепәр пиләк султан Нина Хәветәртен тепәр кәске хыпар илет. «Кәмәлу пулсан кил, әсә те пәччен юлтән, эпә те», — сырат вәл сывәвә-нчә. Нина Ивановна иккәленсе тәмасәрах Хәветәр пурәнәкан Нурлат хулине куәса килет. Унтанпа чылай вәхәт иртнә әнтә. Вунсакәр сул пәрле әмәр пәр-пәрне савса тәнә сынсем. Иккәшә те анлә

пурнәс пурәнса ирттернә, ачасем үстерсе сын сине кәларнә. Вәсем пәрлешинине пәр ачи те хирәс пулман. Хәветәрән те, Нинән та ачисем ашшэ-амәшә патне килсех сүрәсшэ.

Паян Нина мәшәрәшән чән-чән муза. Хәветәр Савгачевшән вәл кулленки пурнәсри төрек сәс мар, сәнәрен те сәнә калавсем сырма хавхалантараканә. Вырәсла сырәссине чән-чән редактор. Нина Ивановна вырәс сынни тата вырәс чәлхипе литературине вәрентекен пулнә май чәлхепе уә курас йөркесене питә аван пәлет. Мәшәрә сырнә хайлавсене төрәслесе якатса парат. Сәлла пәр-пәрне пулшәса, әнланса пурәнәсшэ Нинәпа Хәветәр. Пәрле ирттернә кашни кун вәсемшән пысәк савәнәс.

— Тавах ачасене, — тет Нина Ивановна. — Вәсем пире әнланни пысәк теләй. Мәнуксем те уйәрсә тәмәсшэ. Пире, ватәсене, ку санән асаннү, ку манән асатте, тесе те каламәсшэ. Атьсем хайсем те әнтә сәмрәк мар, пурте тивәслә канәва тухнә. Пурнәс тути-масине пәләсшэ, савәнпа пире әнланса хисепләсшэ те.

Кунта әс әнланура кәна мар, паллах. Нина Ивановна хай питә те әшә кәмәллә хәрарәм, пысәк чәреллә сын. Савәнпа әна пурте юратәсшэ. Хай калашле, сәкәр-тәварпа, вәри чейпә сәйламәсәр вәл халиччен никама та кәларса яман-ха. Вәсем патне сүрекенсем вара питә нумай: юлташәсем, тәванәсем, шул ачисем.

Ирина ГОРДЕЕВА.